

виконання. Визначено, що сучасний навчальний посібник для самостійної роботи з іноземної мови має бути комплексом навчальних матеріалів, організованих до певної методичної системи відповідно до конкретних задач і умов навчання. Мета навчального посібника – формування умінь самостійної пізнавальної діяльності, умінь студентів з різних видів мовленнєвої і професійної діяльності. Оскільки загальною метою навчального процесу у ВНЗ є формування інтегральної готовності майбутнього фахівця, то звідси випливає головне завдання щодо створення умов у забезпеченні гармонії між особистісно значущими і суспільно значущими потребами підготовки бакалаврів і магістрів. Цілі навчального процесу в немовному ВНЗ мають бути спрямовані на актуалізацію потреби у самоформуванні інтегральної готовності до самостійної праці, накопиченні безпосереднього досвіду підготовки, його стимулювання.

Ящук Т.А., викладач

Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини

СТРУКТУРА ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ринкова економіка ставить підвищені вимоги до ефективності фінансового забезпечення державного та приватного секторів. У цьому аспекті особливу значущість управління фінансами становить і для закладів вищої освіти. Традиційні засоби формування та використання ними коштів не забезпечують потрібного управлінського ефекту, оскільки недостатньо орієнтовані на ефективність і результативність. Ринкові перетворення та реформування бюджетного процесу принципово змінюють організаційно-правові основи та критерії їх фінансово-господарської діяльності. Усе це вимагає розробки теоретико-методологічних основ дослідження процесу управління фінансовими ресурсами освітніх закладів.

Як стверджує Савчук В. А., фінансові ресурси закладу освіти – це сукупність грошових надходжень, які перебувають у розпорядженні закладу освіти і призначені для виконання зобов'язань щодо надання освітніх послуг своїм замовникам та фінансування процесів, які забезпечують організацію і нормальне протікання навчально-методичного процесу [1, с. 6].

Наразі в Україні склалися два принципові підходи до ролі вищих навчальних закладів: при першому ВНЗ розглядаються як організації, що обслуговують інтереси суспільства і держави, при іншому – як комерційні підприємства, що надають послуги окремим особам – студентам, які, у свою чергу, використовують освіту з метою отримання додаткових доходів у перспективі. При першому підході всі, або більшу частину витрат на освіту несе держава, при другому підході – студенти. В умовах ринкових відносин останній підхід отримує все більше поширення, тому що він має три основні переваги: по-перше, дозволяє враховувати вимоги ринку освітніх послуг, по-друге, дає можливість ВНЗ поповнити свій бюджет за рахунок позабюджетних коштів, по-третє, сприяє розвитку конкуренції закладів освіти за студентів [2, с. 7–8].

В сучасних умовах вітчизняні університети державної форми власності використовують бюджетну форму фінансування та шукають шляхи поповнення фінансових ресурсів за допомогою позабюджетних (комерційних) джерел. Так, аналіз формування коштів, необхідних для забезпечення діяльності ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» показав, що протягом останніх років збільшувалась частка державного фінансування – з 24 млн. грн. у 2013 р. до більше 42 млн. грн. у 2017 р. (рис. 1).

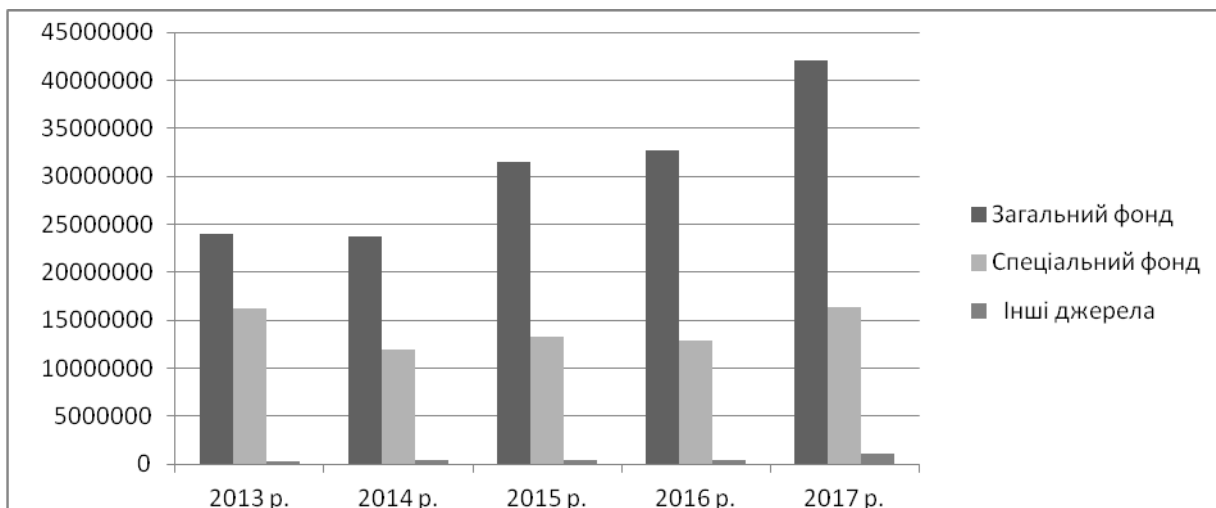

Рис. 1. Джерела фінансування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» у 2013 –2016 рр., грн.*

*Джерело: складено автором за даними ДВНЗ «ХДАУ» [3].

Разом з тим, у навчальному закладі у 2014–2016 роках зменшувались надходження до спеціального фонду (16180912,89 грн. у 2014 р. та 12859277,86 грн. у 2016 р.). Дещо збільшилась порівняно із попередніми періодами частка інших джерел власних надходжень (благодійні внески, гранти, дарунки) і досягла у 2017 році 1106848 гривень. Це є свідченням недостатньої уваги до можливостей поповнити фінансові ресурси позабюджетними коштами.

Як видно, вирішення проблеми оптимізації формування і використання фінансових ресурсів закладів освіти є складним завданням. У даному випадку завдання оптимізації не можна звести тільки до простої екстремізації функції фінансування. Це пояснюється тим, що у держави та закладів освіти не може бути однакової цільової функції у мінімізації або максимізації формування чи використання фінансових ресурсів через те, що для держави фінансування освіти – це вагома стаття видатків, а для закладів освіти – значне джерело фінансових надходжень [1, с. 7].

Таким чином, необхідно удосконалювати процес управління фінансами вищої школи, звертаючи особливу увагу на внутрішній фінансовий контроль і моніторинг з обов'язковими процедурами виявлення зовнішніх і внутрішніх ризиків та чинників їх прояву. Заклади вищої освіти повинні постійно розробляти і застосовувати ефективні заходи, спрямовані на поліпшення їх фінансового стану, зростання економічної самостійності освітніх установ, посилення їх відповідальності за досягнення суспільно значущих результатів. Усе це буде сприяти досягненню адекватного сучасним ринковим вимогам якості надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, врахування вимог споживачів освітніх послуг.

Література

1. Савчук В. А. Оптимізація формування і використання фінансових ресурсів закладів освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Вадим Анатолійович Савчук. – Ірпінь : НУДПСУ, 2011. – 20 с.
2. Проблеми управління фінансами вищих навчальних закладів: монографія // За заг. ред. канд. економ. наук, професора А. З. Підгорного. – Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2017. – 152 с.
3. Звіти про фінансову діяльність Херсонського державного аграрного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ksau.kherson.ua/buhg/zvf.html>.